

## Kosova'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ve Yunus Emre Modeli

Asoc. Prof. Dr. Salih OKUMUŞ  
Prishtina Üniversitesi, Filoloji Fakültesi  
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi  
Prishtina/Kosova

Sadullah YILMAZ  
Özge AKBAŞ  
Priştine Yunus Emre Türk Kültür Merkezi  
Priştine/Kosova

### ÖZET

Günümüzde yabancı dil öğrenmenin önemi oldukça artmıştır. Gelişen Türkiye'ye olan ilgi Türkçeye ilgiyi de beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi çalışmaları da hız kazanmıştır. Bu çalışmaların başında dünyanın dört bir yanında Türk dilini, kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtır kamuoyunun hizmetine sunmak için açılan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri gelmektedir. Balkanların en genç ülkesi olan Kosova'da Priştine, Prizren ve İpek Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretimi yapılmaktadır. Buradaki Türkçe öğretiminin hangi yöntemlerle, araçlarla ve nasıl yapıldığı çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

**Anahtar kelimeler:** Yunus Emre, Yabancılara Türkçe, Kosova

### ABSTRACT

#### Turkish Language As Foreign Language Teaching in Kosovo And Yunus Emre Model

The significance of foreign language learning has increased nowadays. Interest in developed Turkey has raised the interest to its Turkish language as well. Within this scope, Turkish language teaching efforts have accelerated. The leading role of this effort belongs to Yunus Emre Turkish Cultural Center reputable to promote Turkish language, culture, art and history to public opinion.

Yunus Emre Turkish Cultural Center in Prishtina, Prizren and Peja city of the youngest Balkan country teaches foreigners Turkish language. Thus the subject of our study will cover the methods, tools and manner used in Turkish language teaching.

**Key Words:** Kosovo, Yunus Emre, foreign language, Turkish language teaching to foreigners

### 1. Giriş:

Günümüzde yabancı dil öğrenmek keşfedilmemiş kıtalara ayak basmakla eşdeğerdir. Türkiye gerek tarih, gerek eğitim ve gerekse ekonomi alanında dün olduğu gibi bugün de dünya güçleri arasındadır. Gün geçtikçe güçlenen Türkiye artık yabancı öğrencilerin eğitim durağı, iş adamlarının ticaret merkezi, turistlerin tatil konağı hâline gelmiştir. Son zamanlarda Türkiye ile birlikte Türkçeye olan ilgi de artmaktadır.

Kosova, Balkan yarımadasının ortasında Avrupa'nın en genç ülkesi ünvanına sahip olan ülkedir. Kosova hem Balkanlar hem de Avrupa için büyük stratejik ve siyasi öneme sahiptir. Kosova Osmanlı devleti tarafından 1455 yılında fethedilmiştir. Bu tarihten itibaren Kosova'da Türkçe eğitimi yapılmaktadır. Ana konuya geçmeden önce çalışmamızla direkt bağlantısı olması münasebetiyle bölgedeki Türkçe eğitimin tarihi üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Kosova'da Türkçe eğitim-öğretimi gelişim özelliklerine göre; "Osmanlı Dönemi (1455-1912); Yugoslavya Krallığı Dönemi (1912 1945-1951); Yeni Sosyalist Yugoslavya Dönemi (1951-1999); BM Geçici Yönetim ve Yerel Yönetim Organların Yönetimi Dönemi (1999-2008) ve Kosova Cumhuriyeti Yönetimi dönemi (2008 - )." olmak üzere beş döneme ayırmak mümkündür.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> M.Durmuş Çelebi-Bedrettin koro, XX. Yüzyılda Kosova'da Türkçe Öğretim programlarının Uygulanması, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 32, s.137, Kayseri 2012.

Osmanlı'nın Kosova'yı fethinin ardından Türkçe, Kosova topraklarında konuşulmaya ve eğitimde kullanılmaya başlar. Bu dönem 450 yılı aşkın süre devam eder. Ancak Yugoslavya Krallığı Döneminde Türkçe büyük bir karanlığa gömülür. Türkçe eğitimi bakımından her hangi bir gelişme olmaz. Yeni Sosyalist Yugoslavya'nın kurulması, Kosova'da Türkçe eğitimi için de yeni bir dönem olur. Eğitim tekrar başlar. Ayrıca Türkçe Kosova'nın resmi dilleri arasına girer. Fakat tüm bunlara rağmen Türkçe eğitiminde istenilen seviyeye ulaşılamaz. BM Geçici Yönetim ve Yerel Yönetim Organların Yönetimi Dönemi'nde, eğitim sorunları genel olarak çözülmeye çalışılır; fakat savaşın henüz bittiği bu yıllarda istenilen başarı elde edilemez. Hatta Türkçe'nin resmi dil olma vasfı iptal edilir. Kosova Cumhuriyeti Yönetimi Dönemi'nde ise, eğitimde kalıcı çözümler oluşturmak için güçlü reformlar yapılır. Kosova nüfusunun ortalama %1'lik kısmını oluşturan Kosova Türkleri bugün de anadilde eğitim imkânlarına sahiptir. Bu dönemde Kosova'da anadili olarak Türkçe eğitiminin yanında yabancılara da Türkçe eğitimi verilmeye başlanmıştır.

Asırlardır anadili olarak Türkçe Eğitimi yapılan Kosova'da son yıllarda "Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi" de önem kazanmıştır. Kosova'da Türk olmayan Kosovalılara Türkçe öğreten kurumların başında Priştine, Prizren ve İpek olmak üzere üç şehirde bulunan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri gelmektedir. 2011 yılında açılan Kosova'daki bu üç kültür merkezi, Ankara'da Yunus Emre Vakfı bünyesinde kurulan Yunus Emre Enstitüsüne bağlıdır. Bu merkezlerde Türkçe öğretiminin yanı sıra Türk kültürü, Türk tarihi ve Türk sanatları da öğretilmektedir.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe, Avrupa Dil Portfolyosu'nun belirlemiş olduğu ölçütlere göre yapılmaktadır. Bu çalışmada Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin fiziksel yeterlilikleri, öğrenci ve öğretim elemanı sayıları, öğrenci profilleri, Türkçe öğretirken kullanılan materyaller, yöntem ve teknikler ile Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin Türkçe öğretim modeli üzerinde durulacaktır. Ayrıca Kosova'da Türkçe öğretirken nitelik ve nicelik olarak karşılaşılan sorunlara da yer verilip çözüm önerileri sunulacaktır.

## **2. Kosova'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Yunus Emre Modeli:**

Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında çeşitli ülkelerde açtığı Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Türkiye, Türkçe, Türk kültürü, Türk sanatı ve tarihi tanıtılmaktadır. Yapılan çalışmaların başında gün geçtikçe ilginin arttığı Türkçe kursları gelmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin fiziksel yeterlilikleri, öğrenci ve öğretim elemanı sayıları, öğrenci profilleri, Türkçe öğretirken kullanılan materyaller, kur düzeni, yöntem ve teknikler, uygulanan kur ve sertifika sınavlarının içeriği ile eğitimcilerin eğitimi üzerinde durulacaktır. Ayrıca Kosova'da Türkçe öğretirken nitelik ve nicelik olarak karşılaşılan sorunlara yer verilip çözüm önerileri sunulacaktır.

"Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde kurulan Yunus Emre Türkçe Eğitim Öğretim Merkezi (YETEM), öncelikle Türkçenin bir dünya dili olarak yurt dışında öğretilmesi hususunda faaliyetlerde bulunmak, eğitim-öğretim sürecinde kullanılacak ders araç gereçlerini hazırlamak ve Türkçe üzerinden Türkiye'nin tanıtım faaliyetlerine katkıda bulunmak üzere çalışmalarına devam etmektedir"<sup>2</sup>

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerindeki eğitim faaliyetleri YETEM'in katkıları ve onayıyla düzenlenmektedir. Ayrıca dünyadaki bütün Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri YETEM tarafından belirlenmiş olan standartlara uygun olarak Türkçe eğitimi yapmaktadır.

### **a. Fiziksel Yeterlilikler:**

Kosova'da daha önce de belirttiğimiz gibi üç tane (Priştine, Prizren, İpek) Yunus Emre Türk Kültür Merkezi bulunmaktadır. Bunlardan Priştine Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde; bir müdür odası, bir okutman odası, bir idari memur odası, bir sekreter odası, bir kütüphane, bir Türk evi, bir kütüphane, bir mutfak, bir konferans salonu, bir teknik oda, bir depo, iki el sanatları atölyesi, üç sınıf ve üç lavabo bulunmaktadır. Ayrıca Priştine Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde

<sup>2</sup> <http://yee.org.tr/turkiye/tr/yetem/yetem-1>

üçü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak üzere on personel görev yapmaktadır.

Prizren Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde; bir müdür odası, bir okutman odası, bir idari memur odası, bir sekreter odası, bir kütüphane, bir Türk evi, iki misafirhane, bir mutfak, bir konferans salonu, bir teknik oda, bir depo, bir galeri salonu, bir el sanatları atölyesi, iki sınıf ve dört lavabo bulunmaktadır. Ayrıca Prizren Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde üçü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak üzere sekiz personel görev yapmaktadır.

İpek Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde; bir müdür odası, bir sekreter odası, bir kütüphane, bir mutfak, iki sınıf ve bir lavabo bulunmaktadır. İpek Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde ikisi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak üzere beş personel görev yapmaktadır.

Kültür merkezlerinin bütün sınıflarında projeksiyon aleti ve bilgisayar bulunmaktadır. Sınıflara kolçaklı sandalyelerle "U" düzeni verilerek dersler yürütülmektedir. Bütün sınıfların büyüklüğü, ses düzeni, sandalye sayısı, ışık ve ısı durumu dil öğretmeye ve öğrenmeye elverişlidir. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde bir akademik dönemde ortalama 250 öğrenci Türkçe öğrenmektedir. Ayrıca 1000'in üzerinde kişi kültür ve sanat kurslarına katılmaktadır.

Kursiyerlerin Türkçe öğrenmek istemelerinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında kursiyerlerin lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitimlerini Türkiye'de almak istemeleri gösterilebilir. Türkiye ile Kosova'nın ekonomik ilişkileri gün geçtikçe artmaktadır. Kursiyerlerin Türkçe öğrenmek istemelerinin bir nedeni de Türkiye ile Kosova arasında gelişen ticaret hacmidir. Türkiye'de son yıllarda dizi ve film sektörü büyük gelişme göstermiştir. Dizi ve filmlere olan ilgi sınırları aşarak birçok ülkeye olduğu gibi Kosova'ya da ulaşmıştır. Kosova'da büyük bir kesim Türk dizilerini takip etmektedir. Bu dizilerin de etkisiyle Türkçe öğrenmek isteyen kişilerin sayısı azımsanmayacak kadar fazladır. Birçok Kosovalının Türkiye'de bir yakını bulunmaktadır. Yakınlarıyla rahat iletişim kurmak için bir kısım kursiyer Türkçe öğrenmek istemektedir. Türkiye ve Kosova'nın dünya üzerindeki coğrafi konumları incelendiğinde birbirine çok yakın iki ülke olduğunu görmekteyiz. Bu coğrafi yakınlık dolayısıyla Kosovalılar Türkiye'yi tatillerini geçirebilecekleri bir ülke olarak düşünmektedirler. Sırf bu gaye ile Türkçe öğrenmek isteyen kursiyerler de bulunmaktadır. Türkiye'nin dünyada ekonomik ve siyasi olarak güçlenmesi, eski osmanlı coğrafyasında yer alan milletleri de derinden etkilemekte ve kendine çekmektedir. Başta eğitim, sağlık ve ticaret gibi bir çok alanda işbirliği ve anlaşmalar imzalanmaktadır. Bütün bunlar Türk dilene karşı olan ilgiyi de artırmaktadır. Bu ilgiyi ve isteği karşılayabilmek için Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri üç binası ve 23 personeliyle hizmet vermektedir.

#### **b. Yöntem ve Teknikler:**

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğretimi, Avrupa Dil Konseyi Ortak Dil Kriterlerine uygun olarak yapılmaktadır. Türkçe öğretimi, kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ilkeleri dikkate alınarak düzenlenmektedir. Derslerde kullanılacak yöntem ve teknikler belirlenirken grupların özellikleri dikkate alınarak ve sadece bir yöntemle sınırlı kalınmayacak şekilde bir yol izlenmektedir. Türkçe öğretilirken hemen her yöntemden yararlanılmaktadır. "Şüphesiz ki hiçbir öğretim yöntemi, bir dersin öğretilmesinde sihirli değnek değildir. Her durum ve şartta en iyi yöntem olduğu iddia edilebilecek bir yöntem de yoktur. Zaten olsaydı bu kadar farklı yöntemler ortaya çıkmazdı."<sup>3</sup>

Görüntülü ve sesli materyaller, ders sunuları, şarkılar, oyunlar derslerde sıklıkla kullanılmaktadır. Sarmal yapıda dil öğretim modeli uygulanarak eski öğrenilenler tekrar edilmekte ve böylelikle öğrenme kalıcı hâle getirilmektedir.

#### **c. Materyaller:**

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde 2011, 2012 yıllarında ve 2013 yılının ilk yarısında Ankara TÖMER'in Hitit kitapları kullanılmaktaydı. Hitit kitapları temel, orta ve yüksek olmak üzere üç seviyeden oluşmaktadır. Türkiye'de Ankara Üniversitesi TÖMER'lerde bu kitap kullanılmaktadır. 2013 Eylül dönemi itibarıyla A1 ve A2 gruplarında "Yunus Emre Türkçe Öğretim Seti" kullanılmaya başlanmıştır. B1 gruplarında ise Hitit ile öğretime devam edilmektedir.

<sup>3</sup> Murat Özbay, Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 1, Öncü Kitap, s.128, Ankara 2009.

Yunus Emre Türkçe öğretim seti düzeyler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Ders kitapları, çalışma kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ve ses CD'lerinden oluşan setler yurt dışında Türkçe öğrenen kişilerin koşulları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu kitap yurtdışında Türkçe öğrenen kişiler için hazırlandığından kullanılmaya oldukça elverişlidir. Türkiye'de Türkçe öğrenenler TÖMER'lerde ya da diğer kurslarda Türkçe öğrenmenin yanında dili doğal ortamında öğrenmekte yani pratik yapmaktadırlar. Fakat yurtdışında Türkçe öğrenenler bu imkânlardan mahrum kalırlar. Bu sebeple kitaplarının da ayrı olması pek tabiidir.

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin bütün sınıflarında projeksiyon aleti ve bilgisayar bulunmaktadır. Bu sayede derslerde sunulardan, videolardan, kısa filmlerden, şarkılardan, resimlerden, karikatürlerden, oyunlardan rahatlıkla yararlanılmaktadır. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin sınıflarında YETEM tarafından hazırlanarak gönderilmiş dil öğretim afişleri de asılıdır. Ayrıca ünitelerde yer alan kelimeler kitapların sonunda dizin şeklinde verilmektedir. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğretilirken okutmanlar tarafından hazırlanan sunular, resimler, grafikler, karikatürler, gazete yazıları, internet haberleri, şarkılar, hikâyeler ve oyunlar da materyal olarak kullanılmaktadır. Materyallerin dört temel dil becerisini ve bunların yanında dil bilgisini geliştirecek nitelikte olmasına dikkat edilmektedir. "Dil öğretimi kültür öğretimidir" düşüncesiyle, hazırlanan materyallerin Türk kültürünü yansıtmaya büyük önem verilmektedir.

#### **d. Kur Düzeni:**

Genelde bütün Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde, özelde ise Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde kolaydan zora, basitten karmaşığa, genelden özele, bilinenden bilinmeye doğru sarmal yapıda dil öğretimi kullanılmaktadır. Yani daha önce öğrenilen bilgilerin üzerine yenileri inşa edilmektedir. Bunu yaparken de eski öğrenilen bilgiler sürekli tekrar edilmektedir.

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri ve dil seviyeleri göz önünde bulundurularak kur düzenleri planlanmaktadır. Kur düzenlerinde dört temel dil becerisinden okuma, dinleme, konuşma ve yazma eğitimi yapılmaktadır. Bu beceriler bir bütün olarak ele alınmaktadır ve bir gruba sadece bir okutman girmektedir. Dil becerinden herhangi birine ağırlık verilmemekte ve tüm becerilere eşit zaman ayrılmaktadır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde bir kurun süresi 72 saattir. Kur sonunda yapılan sınavlarda başarılı olan öğrenciler bir sonraki kura devam etmektedir.

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde kurslar haftada 6, 8, 10, 12, 16 veya 20 saat olarak düzenlenmektedir. Kosova Yunus Emre Türk kültür merkezlerindeki haftalık ders sayısı/saati ve kur düzeni şöyledir:

*Tablo 1: Haftalık Ders Sayısı/Saati:*

| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
|---------------------|--------------|-------------------|
| 20                  | 7            | 140               |
| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
| 16                  | 6            | 144               |
| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
| 12                  | 6            | 72                |
| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
| 10                  | 7            | 70                |
| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
| 8                   | 9            | 72                |
| Haftalık Ders Saati | Hafta Sayısı | Toplam Ders Saati |
| 6                   | 6            | 36                |

*Tablo 2: Türkçe Kurslarındaki Kur Düzeni:*

|                |                                          |          |
|----------------|------------------------------------------|----------|
| A1 Temel Düzey | 72 Saat + 72 Saat                        | 144 Saat |
| A2 Temel Düzey | 72 Saat + 72 Saat                        | 144 Saat |
| B1 Orta Düzey  | 72 Saat + 72 Saat +<br>72 Saat + 72 Saat | 288 Saat |
| B2 Orta Düzey  | 72 Saat + 72 Saat                        | 144 Saat |
| C1 İleri Düzey | 72 Saat + 72 Saat                        | 144 Saat |

Kosova’daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerindeki kur düzeni, Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin ilgileri, beklentileri ve ihtiyaçları dikkate alınarak ayarlanmaktadır. Daha önceden biraz Türkçe bilen kursiyerler için “Seviye Tespit Sınavı” yapılarak hangi seviyeden kursa başlayacağı belirlendikten sonra derslere başlanmaktadır. Kurların başlayacağı tarih bir önceki yıldan akademik takvimle belirlenmekte ve bu çerçevede kurs duyuru ve tanıtım çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca ders saatlerinin dışında öğrencilerin konuşmalarına katkı sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir.

#### **e. Eğitimcilerin Eğitimi:**

Kosova’da Yabancılar Türkçe Öğretimi büyük ölçüde Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri tarafından yürütülür. Ancak bu hususta çalışan başka kurumlar/kuruluşlar ve özel kurslar da vardır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, asli görevinin dışında, anadili olarak Türkçe eğitimine de çeşitli katkılar sunmaktadır.

Anavatanından uzak topraklarda ana dili etîğimi yapmak oldukça zordur. Birçok sorunla karşılaşılır. Bu sıkıntıları aşmanın başlıca yollarından bir tanesi de eğitimcileri eğitmektir. Türkiye’de her yıl uzmanları tarafından yapılan temel eğitim ve izmet içi kurslar, gerektiğinde seminer, toplantı ve kurslarla devam evam ettirmektedir. Kosova’da Türkçe anadilde eğitim yapan öğretmenlerin eğitilmesi, yeni gelişmelerden haberdar edilmesi de Türkçe eğitimi için son derece önemlidir.

Bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşların isteğı ve talebi doğrultusunda, Kosova’daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri tarafından zaman zaman “Eğitimcilerin Eğitimi” seminerleri yapılmaktadır. Kosova’daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açıldığı tarihten buyana iki kez “Eğitimcilerin Eğitimi” seminerine ev sahipliğı yapar. Bu seminerlerden ilki 10-11 Nisan 2012 tarihlerinde Priştine ve Prizren’de gerçekleşir. Diğeri ise 23-24 Kasım 2013 tarihinde Priştine’de gerçekleşir. Bu seminere Kosova’da Türkçe anadilde eğitim veren öğretmenlerin yanında emekli öğretmenler de katılır. Yaklaşık 340 öğretmenin katıldığı seminerler, Yunus Emre Enstitüsü Başkan Yardımcısı Dr. Şaban Çobanoğlu, Yunus Emre Enstitüsü YETEM Müdürü Yrd. Doç. Dr. Erol Barın ve Yunus Emre Enstitüsü Sınav Merkezi Müdürü Yrd. Doç. Dr. Cihan Özdemir tarafından verilir. Programa katılanlar sertifika almaya hak kazanır.

#### **f. Sınavlar:**

Kosova’daki Yunus Emre Türk Merkezlerinde Avrupa Dil Portfolyosuna dikkate alınarak hazırlanmış kur, sertifika, seviye tespit ve Türkçe Yeterlilik sınavları yapılmaktadır. Kur ve sertifika sınavları ilgili kurun seviyesine uygun olarak kültür merkezlerindeki okutmanlar tarafından hazırlanmaktadır. Kur ve sertifika sınavları hazırlandıktan sonra Yunus Emre Enstitüsü Sınav Merkezine gönderilmektedir. Sınav Merkezi’ndeki uzmanlar tarafından incelenen ve varsa düzeltmeleri ve eklemeleri yapılan sınavlar uygulamaya hazır hâle gelmektedir.

Kur ve sertifika sınavları okuma, dinleme, yazma sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma bölümlerinden oluşmaktadır. Okuma, dinleme ve yazma bölümü 25, sözlü anlatım 10, karşılıklı konuşma ise 15 puandan oluşmaktadır. Birden fazla okutmanın olduğu merkezlerde sınavlar iki okutman tarafından birlikte yapılmakta ve böylece tarafsızlık sağlanmaktadır. Sınavlar kültür merkezlerinde eş zamanlı olarak yapılmaktadır. Kurun farklı tarihlerde bitmesi durumunda her sınıf için ayrı ayrı soru hazırlanmaktadır. Öğrencilerin bir dil becerisinde başarılı sayılabilmesi için o beceride %60 başarı sağlaması gerekmektedir. İki ya da daha fazla beceriden başarısız olan adayın sınavı başarısız sayılmakta ve kursiyere kur tekrarı yaptırılmaktadır. Bir beceriden başarısız olan kursiyerler ise tekrar o beceriden sınava alınmaktadır.

Kosova’daki Yunus Emre Türk Merkezlerinde yapılan bir diğeri sınav türü ise Seviye Tespit

Sınavı (STS)'dir. Bu sınavla Türkçe öğrenmek isteyen adayın, hangi seviyeden Türkçe öğrenmeye başlayacağı tespit edilir. Bu sınav üç aşamada gerçekleştirilmektedir. Birinci aşamada adaylara, okuma-anlama seviyelerini belirlemeye yönelik olarak 60 soru yöneltilmektedir. Bu 60 soru, kur düzeni düşünülerek 5 ayrı küme halinde hazırlanmaktadır. Her 12 sorudan 8 ya da daha fazla soruyu doğru yanıtlayan aday o kurun okuma-anlama becerisinde başarılı kabul edilir. Örneğin ilk 12 sorudan 8 ya da daha fazla doğru yanıt bulunan öğrenci A1'de, ikinci 12 sorudan 8 ya da daha fazla doğru yanıt bulunan öğrenci A2'de, üçüncü 12 sorudan 8 ya da daha fazla doğru yanıt bulunan öğrenci B1'de, dördüncü 12 sorudan 8 ya da daha fazla doğru yanıt bulunan öğrenci B2'de son 12 soruda 8 ya da daha fazla doğru yanıt bulunan öğrenci ise C1'de okuma-anlama becerileri bakımından başarılı sayılır. Adaylara okuma sınavında başarılı olduğu kurun yazma sınavı yapılarak sınavın ikinci aşaması tamamlanır.

Yazılı anlatım bölümünde adaya iki soru yöneltilmektedir. Aday bu sorulardan bir tanesini seçerek yanıtlamaktadır. Okuma-anlama bölümünün ardından yazma sınavından da başarılı olan adaylar sınavın son bölümü olan üçüncü aşamaya geçmeyi hak kazanırlar.

Yazılı anlatım bölümünde olduğu gibi sözlü anlatım bölümünde de iki soru bulunmaktadır. Sınavı uygulayan okutman tarafından bu sorular adaylara yöneltilmektedir. Okutman gerek duyarsa adayın konuşma seviyesini daha iyi anlamak için adaya farklı sorular da sorabilmektedir. STS'nin okuma-anlama bölümü için 90, yazılı anlatım bölümü için 30, sözlü anlatım bölümü için ise 10 dakika verilerek sınav toplam 130 dakikada tamamlanmaktadır.

Kosova'daki Yunus Emre Türk Merkezlerinde yapılan bir diğer sınav ise TYS'dir. "Türkçe Yeterlilik Sınavı (TYS), Türkçenin uluslararası geçerliğe sahip standart bir sınava kavuşması ve yabancı öğrenci kabulünü kolaylaştıran politikalara destek olunması amacıyla, Türkçeyi yabancı ya da anadil olarak öğrenen bireylerin dil yeterliliklerini ölçmek üzere Yunus Emre Enstitüsü Sınav Merkezi tarafından Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne göre geliştirilen bir yeterlilik sınavıdır"<sup>4</sup>

Bu sınav önemli bir boşluğu doldurmuştur. Türkiye'de üniversite okumaya ve Türkçeye olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Kosova'da yabancılara Türkçe eğitiminin yanı sıra, bölgede yaşayan Türklerin anadili olarak Türkçe eğitimi yaptıkları da bilinmektedir. Bu sebeple 2013 Mayıs ayı içerisinde yapılan sınav Kosova'da yoğun ilgi görmüştür. Priştine ve Prizren Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde gerçekleşen sınava 173 kişi katılmıştır. TYS'de adaylar okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerinden sınava alınmıştır. Sınav iki oturumda gerçekleşmiştir. Birinci oturumda okuma, dinleme ve yazma, ikinci oturumda konuşma sorularıyla yer almıştır. Bu sınavlar ile Kosova'da 63 aday başarılı olarak Türkçe Yeterlilik Belgesini almayı hak kazanmıştır.<sup>5</sup>

Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri yukarıda adı geçen sınavların dışında, Türkiye'de okumak isteyen öğrenciler için yapılan Yabancı Öğrenci Sınavlarına da ev sahipliği yaparak sınavların uygun koşullarda yapılmasına katkı sağlamıştır. 2013 yılında ilk kez İstanbul Üniversitesi ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin yaptıkları Yabancı Öğrenci Sınavları bu kabildendir.

### **3. Sonuç ve Öneriler:**

2011 yılında Kültür-eğitim antlaşmaları çerçevesinde, karşılıklılık esasına dayalı olarak yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla kurulan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkçe eğitim faaliyetlerini Avrupa Dil Portfolyosunun belirlemiş olduğu kriterlere göre yapılmaktadır. Bu çalışmada adı geçen merkezin Türkçe öğretimi faaliyeti üzerinde durulmuştur. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için tespitlerimizi maddeler halinde vermeyi uygun buluyoruz:

1. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde bir akademik dönemde ortalama 250 kişi Türkçe öğrenmektedir.
2. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde sekizi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak üzere yirmi üç personel görev yapmaktadır.

<sup>4</sup> <http://yee.org.tr/turkiye/tr/turkce-yeterlik-sinavi>

<sup>5</sup> Bu bilgiler Priştine, Prizren Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Müdürlüklerinden alınmıştır.

3. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi (YETEM) tarafından belirlenmiş olan standartlara uygun olarak Türkçe eğitimi yapılmaktadır.
4. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde 2013 Eylül dönemi itibariyle A1 ve A2 gruplarında "Yunus Emre Türkçe Öğretim Seti" kullanılmaya başlanmıştır..
5. Kosova'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğretilirken sunular, resimler, grafikler, karikatürler, gazete yazıları, internet haberleri, şarkılar, hikâyeler ve oyunlar da materyal olarak kullanılmaktadır.
6. Kursiyerlerin Türkçe öğrenmek istemelerinin nedenleri arasında kursiyerlerin lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitimlerini Türkiye'de almak istemeleri, Türkiye ile Kosova'nın gittikçe artan ticaret hacmi, Türk dizilerini takip edilmesi, Türkiye ile akrabalık münasebetleri ve coğrafi konumu gösterilebilir.
7. Kosova'daki Yunus Emre Türk Merkezlerinde Avrupa Dil Portfolyosuna dikkate alınarak hazırlanmış kur, sertifika, seviye tespit ve Türkçe Yeterlilik sınavları yapılmaktadır.

Sonuç olarak, dünyada siyasi ve ekonomik olarak gücü gittikçe artan Türkiye, çevresiyle bilhassa eski Osmanlı coğrafyasında bulunan devletlerle münasebetlerini sıkılaştırmaya başlar. Buralarda doğan sorunlara müdahale etmek, bilhassa Türk soylu vatandaşları korumak amacıyla dünya ile ortak çabalar içerisine girer. Yeni stratejik dengeler, Türkiye'nin önemini artırırken, Türkçe eğitimi alanında da Yunus Emre Enstitüsü'ne önemli görevler yükler. Umarız, Yunus Emrenin adı, hoşgörüsü ve şiirlerinde şakırdayan Türk dili bu kapıya gelen herkesin gönlünde çiçek açar.

#### **KAYNAKÇA**

1. ÇELEBİ, M.Durmuş-KORO Bedrettin, XX. Yüzyılda Kosova'da Türkçe Öğretim Programlarının Uygulanması, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 32, s.137, ? 2012.
2. ÖZBAY, Murat, Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 1, Öncü Kitap, Ankara 2009.
3. <http://yee.org.tr/turkiye/tr/yetem/yetem-1>
4. <http://yee.org.tr/turkiye/tr/turkce-yeterlik-sinavi>